

REGIONALNA STUDIJA I SMERNICE O SOCIJALNOM PREDUZETNIŠTVU NA ZAPADNOM BALKANU

RISE konzorcijum (Regionalni inkubator za socijalne preduzetnike) objavljuje svoju regionalnu studiju i smernice o socijalnom preduzetništvu na Zapadnom Balkanu.

Razvijen i sproveden od strane dva istraživača, Tea Petričevića i Jelene Anđelić, a koordiniran od strane RISE konzorcijuma, ovaj dokument pruža najnovije, relevantne i sažete informacije o trenutnom stanju socijalnog i omladinskog preduzetništva na Zapadnom Balkanu.

Dokument se fokusira na politike i zakonodavni okvir, obrazovni sistem, finansijske i nefinansijske programe podrške, inicijative umrežavanja i nova tržišta socijalnog preduzetništva u regionu.

Dokument čine dva dela:

- 1** **STUDIJA** koja pruža relevantne podatke o stanju socijalnog i omladinskog preduzetništva u regionu, kao i naučene lekcije iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova*, Crne Gore, Severne Makedonije i Srbije;
- 2** **SMERNICE** za ekosistem socijalnog preduzetništva, OCD (organizacije civilnog društva) i kreatore politika, opisujući potrebe i kompetencije za omladinsko socijalno preduzetništvo, kao i preporuke za delovanje na osnovu naučenih lekcija iz studije.

Neki od najznačajnijih nalaza iz oba dela su:

- 2/3 vlada Zapadnog Balkana nisu usvojile zvaničnu definiciju socijalnog preduzetništva, kao ni posebno zakonodavstvo o socijalnim preduzećima;
- Nijedna od šestorki Zapadnog Balkana nema posebni pravni oblik za socijalna preduzeća. Socijalna preduzeća najčešće posluju koristeći pravni oblik udruženja, zadruga i društava sa ograničenom odgovornošću;
- U svakoj od šestorki Zapadnog Balkana postoje najmanje tri nacionalna zainteresovana aktera koji su razvili i implementiraju posebne programe podrške za omladinske i/ili socijalne preduzetnike/ce. Strukture koje pružaju podršku i programi su još uvek krhki i neodrživi bez finansijske pomoći trećih strana;
- Širom regiona, preduzetništvo se uvodi u programe osnovnog i srednjeg obrazovanja, a u nekim slučajevima i u tercijarno obrazovanje. S druge strane, tim programima nedostaje cilj razvijanja preduzetničkog načina razmišljanja i fokusiranja na praktičnu primenu veština;
- Mogućnosti finansiranja su najčešće u obliku grantova i investicija u ranim fazama razvoja. Iako su u nekoj od šestorki Zapadnog Balkana, mreže poslovnih anđela i drugih privatnih investitora aktivni u razvoju preduzetništva, ipak ne postoje razvijeni programi niti primeri privatnih investicija u socijalno preduzetništvo;
- U većini slučajeva, šira javnost ne razume koncept socijalnog preduzetništva i ne postoje strateški i posebni programi i akcije podizanja svesti o socijalnom preduzetništvu;
- Mladi preduzetnici su motivisani osećajem slobode i nezavisnosti, kao i mogućnosti da naprave promenu, uče i steknu vredno radno iskustvo;
- Brojna uspešna socijalna preduzeća se mogu predstaviti kao modeli uzora u regionalnom ekosistemu.